

OSNOVNI TÊRMINI IN KONCEPTI V GRAFITARSKI IN STREETARTISTIČNI SUBKULTURI

KRU [ang. crew]

Skupina povezanih grafitarjev, ki se prezentirajo bodisi pod določenim imenom bodisi pod določeno kratico in pogosto rišejo skupaj. Nekoč je bil položaj posameznikov v crewju določen, in sicer na vodjo grafitarske skupine, ki je bil ponavadi najizkušenejši član (pripravljal je predloge, izbiral teren poslikave ter slikal najdelikatnejše dele pieca). Funkcije preostalih članov so se delile na barvanje (coloring, filling), risanje robov (outline) itn.

PIECE

Okrajšava za masterpiece (slo. mojstrovina). Piece je kompleksnejši (ponavadi) večbarven subkulturni grafit, za nastanek katerega je potrebnih več ur risanja. Sodi med najkakovostnejše oblike grafitiranja in je berljiv le pripadnikom grafitarske subkulture oziroma drugim strokovnjakom.

THROW-UP

Subkulturni grafit, ki je narisana v krajšem času, vendar je bolj dodelan in večji kot tag. Za throw-up se uporablja največ dvobarvna kombinacija – to je notranjost črk (fill-in) v eni barvni različici (za ta »žanr« so najbolj priljubljeni srebrni, zlati, črni in beli spreji) in obroba throw-upa (outline) v drugi.

TAG

Najosnovnejša oblika izpisovanja grafitarskega nadimka, tako s sprejem kot tudi s flo-mastrom. Tag je grafitarjev logotip oziroma stilizirana oblika nadimka (vštevši pripadajoče puščice, zvezdice, narekovaje itn.), ki ga plasira bodisi pod subkulturne grafite bodisi ločeno od drugih grafitov. Navadno osebe (t. i. tagerji, ang. tagger) tag izpisujejo poleg že obstoječih tagov drugih grafitarjev. Dejanje konstantnega izrisovanja taga je označeno kot tagiranje ali taganje (ang. to tag, tagging up).

MURAL

Večinoma se termin uporablja za grafite, narejene v legalni atmosferi. Je delo večjega števila subkulturnih grafitarjev (in tudi druge populacije, večje risanja), kjer je ponavadi dodelano tudi ozadje. Pod to označbo lahko spadajo tako naročeni in komercialni graffiti, kot tudi druge legalne porisave (denimo take, ki promovirajo razne socialne akcije). Zunanji opazovalci lahko z besedo murali označujejo tudi *piece*.

BOMBA; kot grafit [ang. bomb]

Subkulturni grafit, narejen v nekaj minutah; ponavadi je to *throw-up*, ni pa nujno.

BOMBATI [kot dejanje (ang. to bomb)]

V krajšem času naenkrat narisati večje število tagov in/ali throw-upov.

ROOF TOP

Katerikoli subkulturni grafit, narisana na predelih, ki se nahajajo više od običajnih mest za porisavo.

TRAIN YARD, YARD

Območja, kjer so parkirane bodisi potniške, tovarne ali podzemne vlakovne kompozicije. Train yardi se potemtakem nahajajo tako na odprtih (železniške postaje) ali zaprtih prostorih (predori).

KARAKTER [ang. character]

Navadno karikirana podoba, izvzeta iz risank, stripov, televizijske oziroma popularne kulture itn. Večkrat se karakterju doda tudi stripovski oblaček, ki predstavlja grafitarjevo misel, izjavo, *tag*, ali pohvalo drugim grafitarjem (*props*). Karakter je v določenih *piecih* uporabljen tudi kot substitut za črko.

NALEPKA [ang. sticker]

Plasiranje nalepk lahko uvrstimo kot vrsto taganja, lahko pa je postavljena brez tega namena. Prva kategorija ima korenine v nalepkah, ki so se uporabljale za udeležence v skupinah z napisom »Hello, my name is«, nakar so grafitarji le-te priredili tako, da so namesto imena izpisali *tag* in ga lepili na ulico. Današnje nalepke segajo od računalniško izdelanih, sestavljenih v večje oblike, preprostejših oblik itn.

ŠABLONA [ang. stencil]

Sredstvo, s katerim se s kombinacijo (navadno z roko) izrezane površine in spreja pla-

sirajo podobe in/ali črke na steno. Izrezana šablona se prisloni na površino in se čeznjo pospreja. Ena izmed mogočih (vendar obenem problematičnih) kategorizacij šabloniranja je: utilitarno, anonimno ali politično šabloniranje.

JAM, tudi džem

Jam je organiziran grafitarski dogodek, na katerem subkulturni grafitarji rišejo na legalne površine – to so lahko stene, lahko pa denimo tudi mavčne plošče. Organizirajo jih lahko lokalni grafitarji, ni pa njuno. Praviloma so udeleženci vabljeni in izrisujejo zgolj *piece*. Večja *jama*, ki sta Sloveniji najbližja, sta Meeting Of Styles (Zagreb, Padova) in Write4Gold (Budimpešta).

TAGER [ang. tagger]

Termin se uporablja za označevanje grafitarja, ki (večinoma) riše samo *tage* in *throw-ups*, ne pa tudi *piecov*. Določeni tagerji uporabljajo poleg že standardnih tudi druge metode izpisovanja nadimka, kot so praskanje, jedkanje s kislino itn.

GRAFITARSKI IN STREETARTISTIČNI INVENTAR

SPREJI, tudi razpršilci, laki, špreji [ang. can, spray can, spray, aerosol spray, aerosol]

Barva pod pritiskom zapakirana v aluminijasto pločevinko. Prvotno se je za risanje uporabljalo navadne spreje (denimo avtolake), nakar so se določena podjetja specializirala izključno za proizvodnjo sprejev in ostalih grafitarskih pripomočkov. Znamke sprejev se pogosto uporablja tudi kot sinonim za »sprej« (npr. montana, belton, hardcore).

SKICIRKA [ang. black book]

Knjižica z zbirko skic grafitov, ki so bile podlaga za izrisovanje subkulturnih grafitov. Skici določenega subkulturnega grafita je lahko priložena tudi fotografija končne izvedbe na steno.

NASTAVKI ZA SPREJE, tudi kapice, šobe [ang. cap, caps]

Se uporabljajo za sprejanje različnih debelin črt, kot tudi za različne efekte razpršitve barve. Najbolj zanani nastavki so *fat* (debela črta, uporablja se za *fill-in*, barvanje ozadja) in *skinny* (tenka črta, uporablja se za *outline*, detajle itn.). Različne debeline in razpršitve barve se dosega tudi s pomočjo različnega odmikanja spreja od sprejane površine.

MARKER, tudi fluki, flomaster [ang. marker]
Uporablja se kot pripomoček za taganje na različne površine. Lahko je navadnih debelin in lastnosti, lahko pa se uporabljajo specializirani, ki so širši in jih je mogoče ponovno napolniti. Barva znotraj le-teh je lahko tudi domače izdelave.

NAVADE IN OBIČAJI

BUFF, to buff

Prvotno je bil izraz uporabljen za čiščenje subkulturnih grafitov s podzemnih vlakov, vendar se dandanes nanaša na vsakršno brisanje grafitov – tudi prebarvanje grafita. Lahko se uporablja tudi za označevanje namernega prebarvanja grafita, kar stori nek drug grafitar (pomeni enako kot to *cross*, *going over*).

CROSSING, going over, buff

Umetnostna kritika drugih grafitarjev (ta se nanaša na presojo o doslednem in nedosle-

dnem delovanju grafitarja), ki zajema risanje čez avtorjev obstoječi subkulturni grafit, lahko se tudi samo prekrije s *throw-upom* oziroma z obrisom napisa ali pa se v najslabšem primeru samo počeeča s parolo.

GETTING UP

Pomeni samo dejanje subkulturnega grafitiranja, pri čemer je poudarek na čim pogostejšem izpisovanju (*getting up*) lastnega imena ali psevdonima na različnih površinah. Ta izraz se je na subkulturni ravni uveljavil tudi v drugih mestih v ZDA in Evropi, Castleman (1995) pa je po njem naslovil tudi svojo knjigo o newyorški grafitarski subkulturi.

RACK, TO RACK-UP

Termin pomeni krajo sprejev ali flomastrov, kar se je dogajalo predvsem v 80. letih, ko so si lahko le tako privoščili risanje. Posledica množičnih krajo je bilo zaklepanje sprejev oziroma prodaja teh za pultom.

HARDCORE

Uporablja se v besedni zvezi. *Hardcore grafitarji* so tisti, ki si veliko upajo in zelo frekventno grafitirajo, pri čemer so lokacije postavljene v veliko nevarnejše okoliščine in pretečim drugim tveganjem. *Hardcore stil*, *hardcore grafitiranje* pomeni hitro sprejanje na izpostavljenih/ nevarnih /nenavadnih krajih.

KING, KINGS

Najboljši grafitar ali *crew* med vsemi obstoječimi. Nanaša se lahko tudi na določeno regijo ali lokacijo (npr. king mesta), na določen stil (npr. king stila) itn.

TOY

Neizkušen in nekompetenten grafitar, čigar grafiti so nakakovostni v več pogledih. Besedo

toy lahko izpisujejo grafitarji na tiste grafite, ki so slabi po kakovosti.

WACK

Kar je narisano ali narejeno pod povprečjem in je nekakovostno.

FILL, fill-in

Barvna notranjost pieca ali throw-upa, ki jo zamejuje *outline*.

OBROBA, obrobljanje (ang. outline)

Je zunanji rob subkulturnega grafita, ki loči notranjost le-tega od ozadja. Obroba je lahko narisana tudi samostojno, tako da formira *throw-up*.

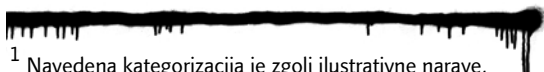
KAPLJANJE (ang. drip)

Posledica predolgega sprejanja na eni točki ali ploskvi, kar povzroči, da se barva poredi. Ponavadi nezaželena obstranska posledica, ki nakazuje na nekompetentnost grafitarja pri uporabi sprejev, vendar se lahko uporablja tudi kot efekt pri subkulturnem grafitu. Pri *antistilu* pogosto uporabljen pristop.

Poimenovanje stilov in načinov subkulturnega grafitiranja, ki se navadno navezujejo na porisavo sten.¹

3D

Stil, pri katerem se teži k tridimenzionalnemu efektu. Tako imenovani »fake 3D« se referira na tiste subkulturne grafite, ki poskušajo doseči

¹ Navedena kategorizacija je zgolj ilustrativne narave, saj je med evolucijo od prvotnih žanrov grafitiranja (ki jih tu nizamo) pa do danes prišlo nemalokrat do simbioze različnih stilov in tehnik risanja.

še eno dimenzijo s pomočjo le senčenja in osvetljevanja predelov, medtem ko navaden 3D upošteva pravila risanja v perspektivi, všteti t. i. »vanishing point«, senčenje itn.

ANTISTIL

Stil, pri katerem se namerno ne upošteva že uveljavljenih konvencij drugih stilov, kot so enakomerna porazdelitev barv, tanke črte itn.

BLOCKBUSTER

Črke robotih in velikih dimenzij; pogosto poševno ležeče in narisane v dveh barvah.

BUBBLE STYLE

Struktura črk je večinoma okroglih oblik. Stil se zaradi svoje oblike največkrat uporablja za risanje *throw-upov*, saj omogoča hitrejša plasiranje/formiranje.

OLD SCHOOL

Termin je rabljen za označevanje risarij v zgodnjih začetkih nastajanja subkulture; za New York so to predvsem 80. leta, v Sloveniji pa 90. leta.

WILDSTYLE

Subkulturni grafit z zapleteno konstrukcijo notranje prepletajočih se črk. Stil vsebuje veliko puščic, ostrih oblik in medsebojnih povezav.

Poimenovanje načinov subkulturnega grafitiranja na vlake

END TO END, END 2 END

Vagon, porisan od začetka do konca, a ne od vrha do tal vagona.

PANEL

Samostojen subkulturni grafit na vlaku, ki ne sega više od oken.

TOP TO BOTTOM, TOP 2 BOTTOM

Vagon, porisan s subkulturnimi grafiti od vrha do tal, a ne po vsej dolžini vagona.

WHOLE CAR

Nanaša se na to, da je porisan ves vagon.

WHOLE TRAIN

Nanaša se na to, da je porisan ves vlak.